

Z P R A V O D A J

ŠRÁMKOVY SOBOTKY

č e r v e n 1 9 6 5

Roč.II. - čís.6

Jaroslav Seifert

Fráňovi Šrámkovi

Jsou knihy veršů
pěkně vyvázané
kdes v koutě police
a na ořízce prach
- ty nejsou jeho,
ba ne! ba ne!
Ty jeho nosili jsme
večně po kapsách,
až zbyly z nich jen potrhané listy.
Ach, kde jsou ty,
jimž jsem z těch knížek čet,
když jsem ty verše,
oplakané místy
za svědka lásky
svému srdci ved.

Půl století Šrámkova Léta . . .

V původním rukopise a v rukopisném opisu Léta /jsou uloženy v Archivu Fráni Šrámkovi v Sobotce/ je zachycen kus historie této hry. Na 25.listu druhého jednání zůstalo v původním rukopisu slovo "vemlouvavostí" nedopsáno a za polovinou slova "vemlou" je červenou tužkou zápis: "tady zmobilisován - 26.VII.1914." Vedle v rámečku je zase inkoustem záznam: "pokračováno 4.II.1915". V té době se

totiž Šrámek dostal z ruské fronty přes brněnskou nemocnici na zdravotní dovolenou do Prahy a mohl po půl roce pokračovat v začatém díle. Aby potěšil rodiče a mohl se lépe soustředit, odjel 11. února do Havlíčkova Brodu a již 20. února odpoledne poslal své ženě Miloslavě korespondenční lístek se zprávou: "...právě jsem dokončil "Léto". Nejprve to ovšem musíš vědět Ty; hanbu mi snad tento plod života mého dělat nebude. Zítra se dám do opisování a v sobotu Ti novorozené přivezu."

Jak rychle byla hra dokončena, tak rychle se dostala na jeviště. Na první stránce rukopisného opisu, zasláného ředitelství Národního divadla v Praze, čteme: "Doporučuji k provozování na Národním divadle v Praze. Jaroslav Kvapil, chef činohry. 10.3.1915." A dva dni před koncem Šrámkovy dovolené, 29. května 1915, byla za Kvapilovy režie v Národním divadle premiéra.

O tom, jak bylo Léto přijato herci i obecenstvem, nejvěrněji a nejsrdčeji vypravuje Růžena Nasková, které Kvapil svěřil úlohu Valči Peroutové:

"Skoro rok trvala už první světová válka, divadlo se těžce udržovalo při životě, smutno bylo v drahém domě nad Vltavou, smutno a teskně bylo všude kolem

Nikdy nezapomenu na onen den, kdy jsme skoro neteční zasedli ve zkušebně ke čtené zkoušce nového kusu. Tak jsme byli smutni, a vyčerpáni, že nás ani nevzrušilo jméno milovaného básníka... Čím déle jsme četli, tím prudčeji rozprchávaly se černé mraky tesknoty a obloha se rozesmála světlem slunečním....

Šrámkovo Léto! To nebyla divadelní hra, to byl úsměv života, to bylo samo požehnané léto.... Četli jsme a četli skoro bez dechu až do konce a vzpomínám si, jak, když jsme se slzami v očích dočetli, přerušila naše mlčení paní Hübnerová tichými slovy: Bože, to je krásné... A toto okouzlení už nás neopustilo až do premiéry... Všichni jsme si při zkouškách náhle tak dobře rozuměli a měli se tak podivně nově rádi, takže Léto vycházelo z našich rukou lehce, okřídleně, skoro samo... Nepamatuji se, že by nám kdy před tím byla herecká práce přinesla tolik čisté radosti, tolik uspokojení ze společné práce..

Tak jsme s Létem tehdy srostli, že jsme se třásli o osud milované hry, až vyjde z našich rukou, aby ji nesnížilo nepochopení. Báli jsme se netečného tehdy obecenstva, aby neublížilo svou lhostejností jemnému předivu. Bylo by nás to bolelo, jako když matce dítě pohaníš, jako když mu ublížíš.

Zbytečně však jsme se báli o svůj poklad. Jako my od první chvíle podlehli kouzlu nové hry, stejně tak si podmanila básnická moc Léta chladné až dosud ke všemu obecenstvo. Už dávno nezažili jsme takový úspěch jako o premiéře i v dalších dvaceti reprisách. Naše okouzlení jako by přešlo do hlediště, a už jsme se nemuseli bát o svého básníka. Život, který s jeviště promluvil tak básnivou řečí, život prudký a plný pravdivých dojmů a citů, rozbušil srdce diváků stejně jako naše a jeho mocné vyzvánění rozezvučelo struny snad dosud mlčící.

Ano, Léto budiž požehnáno, nejen za dokonalost svého básnického výrazu, ale i za to, že v kruté době hrůzy, zmaru a smrti zavlálo nad mdlými srdci jako zářivá vlajka nejkrásnějšími barvami naděje, lásky a víry v život, který se stále obnovuje, roste a vítězí."

Léto brzy proniklo i do zahraničí. 15. ledna 1916 bylo provedeno při zájezdu Národního divadla do Vídně, a to s takovým úspěchem, že tam muselo být opakováno 30. července téhož roku při druhém zájezdu Národního divadla. I tenkrát - jak píše vídeňské Dělnické listy - "sta lidí odcházelo od pokladen zklamáno, že se na ně nedostalo vstupenek". Autor sám se na této slávě ani v lednu, ani v červenci nemohl podílet, byl na italské frontě. - Léto hráli za režie Zdenka Stěpánka i čeští vojáci v Krasnojarsku 24. listopadu 1920, roku 1921 se hrálo v Bělehradě, 1922 v Poznani, 1925 v Záhřebu a Sarajevu.

Na českých divadlech stálých i ochotnických se ujalo ihned. Nejprve asi v Turnově, kde jej hrál ochotnický spolek "Antonín Marek" již 12. prosince 1915. Je těžko říci, kolikrát za těch padesát let se Léto hrálo. Zajímavé však je, že znovu bylo vřele přijato ve Vídni v listopadu 1964, když tam se svým souborem zajeli ochotníci ze Svitav. - V Sobotce bylo Léto poprvé sehráno až 24. července 1921 - zato však v režii autorově.

Za chmurné doby druhé světové války si Léto našlo cestu k srdci českých lidí i jako opera Mir. Krejčího, jejíž premiéra byla v Národním divadle 4. prosince 1940.

Škoda, že se zfilmovanému Létu nepodařilo převést Šrámkovu křehkou jevištní lyriku na filmové plátno.

Některé scény z Léta byly nahrány na gramofonové desky s dokonalou interpretací národní umělkyně Růženy Naskové a národního umělce Františka Smolíka.

prof. Václav Hejn

IX. Š R Á M K O V A S O B O T K A

se blíží. Zahájíme ji v sobotu 10. července 1965 večer. A ujišťujeme Vás, že bude pěkná. Večerní pořady jsou hodnotné a budou se Vám líbit. Dopolední přednášky o řečnictví jsou letos určeny nejen učitelům, ale i právníkům, lektorům Společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí, členům národních výborů a sborů pro občanské záležitosti, studentům a vůbec všem, kdo mluví na veřejnosti. Dveře přednáškového sálu Státní spořitelny v Sobotce se nezavírají nikomu.

Účastníky semináře ubytuje vlastivědná základna v sobotecké škole a bude se o ně starat po celou dobu IX. ŠS za pouhých 250.-Kčs. Chcete-li se však stravovat sami, najdete dobré pohoštění v místních restauracích. Ti, kdo se nepřihlásí včas o pokoj v hotelu či na pobyt ve škole, mohou bydlet v ubytovně na koupališti pod Humprechtem nebo v noclehárně v Čálovicích. V každém případě však nemeškejte a pošlete ihned závaznou přihlášku na adresu Drah. Bílková-Kyzivátová, Sobotka. Nenasledujte příkladu toho loňského návštěvníka, který několik minut před zahájením ŠS bez ohlášení přijel s manželkou a kufry na MNV a po srdečném uvítání se s. Martincem klidně řekl: "Tak jsme tady a kde budeme spát?" Měl štěstí, že se náhodou uvolnilo místo ve škole.

A jinak: pozvánky jsme Vám poslali, plakáty můžete vidět, přednášky a kulturní pořady i program vycházek a výletů jsou připraveny, recitátoři na poetické odpoledne konají zkoušky, řečníci na mítink se cvičí, shánějí se ty pravé recepty na sobotecká speciální jídla atd. Také jsme objednali pěkné počasí.

Tak tedy, vážení přátelé, pěkně sedněte a napište přihlášku. Těšíme se na Vás. A právě tak se těšíme na sobotecké obecnstvo, které umí připravit účinkujícím příjemné, vpravdě domácí prostředí.

M.Vlach: Obnova ochotnického divadla v Sobotce v roce 1857 /pokr/.

Vzhledem k situaci tím víc nás mohou zajímat hospodářské výsledky našich ochotníků z prvního roku obnovy divadla. Můžeme je sledovat z příjmů a vydání pouze u devíti představení / ze třinácti/.

Největší příjem byl z Klicperovy baladické hry 44,33 zl., potom z Tylova Slepého mládence 41,48 zl.; nejmenší z reprizované hry Tylovy 14,57 zl. a z Pana strejčka 17,22 zl. Jinak se příjem pohyboval v rozmezí 19,02 až 34,40 zl. Celkem činil příjem 249,36 zl., tudíž průměr na představení zhruba 28 zl. Na malou Sobotku a při tehdejší hodnotě peněz /výši vstupného/ to nebylo málo.

Sumarizujeme-li položky výdajové, které dohromady činily 208,34 zl., a rozdělíme-li vydání jednak na vydání investiční povahy, tedy za hodnoty trvalejší a trvalé, za druhé na vydání povahy režijní, dostaneme tento obraz /ve zlatých a krejcarech; 1 zl. = 60 kr./:

a/ I n v e s t i c e :

1. zařízení jeviště	28,22	
2. vybavení hlediště	10,16	
3. jiná trvalejší zařízení	20,18	/ v tom 17 zl.za lampy/
4. divadelní šatna	48,08	

c e l k e m

107,04 = 51%

b/ R e ž i e :

5. poplatky, kolky, poštovné	4,50
6. divadelní plakáty	24,40
7. osvětlování divadla	18,58
8. drobná režie	4,47
9. za lidskou práci	21,12
10. hudba	7,12
11. občerstvení /hlavně hercům/	10,13
12. různá drobná vydání	9,38

c e l k e m

101,30 = 49%

Běžná provozní režie pohlcovala hecelou třetinu vstupného, neboť i mzda za lidskou práci byla většinou odměnou za pořizování investičních hodnot. Zprvu byla větší potřeba hodnot investičních. Pocho-pitelně. Naši ochotníci museli při obnově začínat od podlahy, z ni-čeho. Sedmiletá césúra většinou zničila nebo aspon hodně poničila vše, co se pro divadlo pořídilo z činnosti v dvouletí 1849/1850. Ze-jména jeviště /dekorace/ a divadelní fundus instruktus /šatna/ po-třebovaly mnohé, jak o tom např. svědčí značné položky za plátno.

Mohli bychom důkladněji sledovat podrobnosti k jednotlivým výda-jovým titulům; podrobněji bude o tom na jiném místě. Řekněme jen po-všechně, že naši ochotníci v roce 1857 vedli divadelní provoz šetr-ně. Škudlili na režii, aby se mohly rozmožovat hodnoty investiční. Ověříme si to např. na položce za občerstvování, v níž jsou však za-hrnutá i vydání poskytnutá k povzbuzení dělníků. Hercům se poskyto-val na občerstvení všech průměrně 1 zlatý na představení.

Divadelní plakáty dávaly se zprvu tisknout u jičínského Kastrán-ka; záhy se zjistilo, že mladoboleslavský Zwikl, byť vzdálenější, je levnější; přesedlalo se k němu.

Dodejme ještě, že nákupní pranony byly nannoze lokální a jenom to, co nebylo lze pořídít v Sobotce, nakupovalo se v Jičíně a v Mladé Bo-leslavi, jako právě třeba divadelní návěští. Nejvíce se u nás kupovalo u obchodníka Aloise Šolce /např. světlo/, ale i u estetních - u Muka-řovského, Pícka, Häuslera, Peči, u obchodníka se střížním zbožím Han-merschlaga, u šenkýřů Nejedlého a Egera; dodavateli dále byli místní živnostníci: truhláři Žák a Haller, zámečník Piroch, klempíř Fol-precht a jiní.

Naši ochotníci měli též svého divadelního sluhu. Vybírali fortelně: byl jím krejčí Bajer, který zároveň doplňoval a opravoval divadelní kostýmy. Jeho odměna - pokud je za rok 1857 vyúčtována - činila 16,22 zl., z toho víc než polovina byla za šití. Též na těchto vydáních je zřejmé, jak se začínalo vlastně z ničeho.

Porovnáme-li příjmy s vydáním, zjistíme /z 9 prázdninových představení/ přebytek /čistý výnos/ 41,02 zl. Z toho věnováno ve prospěch místní nemocnice /jejíž zřízení se nikdy neuskutečnilo/ 21,02 zl. Zbytek 20 zl. odevzdán pak městské knihovně. Správně. Tu nešlo o instituci dobročinnou, nýbrž výhradně vlasteneckokulturní, ovšem obecně prospěšnou. Z výnosu lonské besedy sobotečtí mladí knihovnu města založili, nyní ji podporují, když městská správa k novodobým kulturním úkolům zpočátku přistupovala pomalu, zdráhavě, ba lhostejně a nevšimavě. Zdá se, že Okresní úřad v Sobotce neměl námitky proti způsobu, jak s čistým ziskem bylo naloženo.

Slyšeli jsme, že sobotecký pan okresní nařídil, aby se odváděla jedna pětina příjmu hrubého. Ta by činila za celé účtované období zhruba 50 zl., tudíž o 9 zl. víc. Zdá se, že dohlédací úřad přehlédl, že stanovená podmínka vlastně splněna nebyla. Anebo to snad bylo přehlédnutí záměrné? I to je možné.

Zajímavá je výdajová položka běž. čís. 171: "pokuta 30 krejcarů". Není vysvětleno, co bylo pokutováno. Zbývají dohady. Nebyla to snad pokuta za zakletého prince, který, zdá se, byl sehrán bez předchozího souhlasu? Vždyť z přípisu soboteckého okresního úřadu z 29. XI. 1857, jímž se zakazuje plakátované již představení Benedixovy veselohry Vězení právě z tohoto důvodu, se státní úřad ohraňuje, že o prázdninách bylo místo povolených šesti skutečně osm představení. Sobotečtí studenti si však dovolili nejen oponovat úředním فرمانům, ale uměli si přes hlavy úřadu místního zaopatřit svolení krajského úřadu v Mladé Boleslavi, a to zřejmě krátkou cestou, jak právě o Vězení tomu nasvědčuje nové rozhodnutí našeho okresního úřadu hned ze dne následujícího.

Vyúčtování činnosti podepsal studentský trojlístek: František Dvorský a Šolcové Václav a Jindřich. To znovu dostatečně osvědčuje, kdo v tomto roce ochotnickou činnost v Sobotce doopravdy řídil a vedl. Okresní úřad účet prezentoval 28. XI. 1857 pod číslem jednacím 4905 pol. Měl-li nějaké námitky, říci neumím. O tom se zatím nic nešlo. Snad tedy - nikoli.

Popatříme-li na kulturní život sobotecký v roce 1857 celkově, můžeme o něm zhruba říci asi toto.

Politicky tu byl učiněn průlom do tuhé zdi bachovského režimu víc než dvě léta předtím, než ministerský předseda Bach musel demisionovat. Holobrádští fedrovatelé ochotnické činnosti uměli oponovat i místnímu okresnímu úřadu. Troufali si hrát bez úředního povolení, sehráli více her než na kolik znělo povolení, přes hlavy místního úřadu si uměli obstarat povolení úřadu vyššího. V místních poměrech vším tím znevažovali vážnost přednosty politického úřadu nejnižší stolice a význam státních úřadů vůbec. Mladé hlavy byly naladěny protivládě, český lev zvedal hlavu. V mocnářství Rakouském to z našeho hlediska národního mělo význam nemalý.

Kulturně vyvinuli naši mladí úctyhodnou činnost divadelní. Z dobového hlediska pohybovala se jejich dramaturgie na lepší, výraznější úroveň než byla obvyklá, a hlavně přičiňovali se o modernost předváděných her. Začátek jejich sezóny byl češtější než její závěr, který byl poznamenán repertoárem hlavně německým. To by byla jediná naše výtka. Nemusilo by snad být ani připomenuto, že se u nás hrálo výhradně česky. Nejdůležitější pak bylo, že od té doby ochotnická činnost v Sobotce už nepohasla.

/dokončení příště/

Přemysl Dolenský

DVAKRÁT KOLEM PO ROVNÍKU!

Snad bych měl začít třicátém. Toto časové mé vzpomínky nejlépe. atletického sportování ších, kdy jistě byl rekord v běhu na různé časoměřičů z řad sada-nejsladšími jablky, počátcích ženské atletky kdo měli doma nějakého toho králíka nebo kozu. Sám jsem byl svědkem úctyhodného výkonu jedné ženy z kategorie starších s rancem trávy na zádech na trati mezi Čálovicemi a Sobotkou.

Za mých klukovských let bylo výkonem hodným světového rekordmana proběhnutí staré radnice a jejího dvora s přečlením zdi mezi ní a kostelem za přísného asistování strážce pořádku pana Kyziváta. Pak bývala v okolí Sobotky i místa, kde prý strašilo. A vůbec v těch dávných dobách byli lidé víc zvyklí chodit, takže třeba vzdálenost od Samšiny na Šalandu se zdála časově podstatně kratší než je tomu dnes.

Z doby o něco mladší je pak ústním podáním dochován i úctyhodný výkon ve skoku dalekém. To na Hunprechtě ještě nebyl upraven ohoz a po vnějším obvodu zánku se táhl jen věnec krakorců. Na jednom místě byla však mezera větší tím, že jedna z podpěr chyběla. Jen jeden člověk dokázal přeskákat všechny krakorce včetně té velké mezery - Karel Ježků. Ten, který se nebál vylézt na ten nejvyšší strom, na tu nejšíkňejší střechu.

A tento Karel Ježků stál v onom roce třiatřicátém na startu běhu Sobotka - Dolní Bousov - Sobotka, pořádaného u příležitosti hospodářské výstavy v Sobotce. Jak jsem mu záviděl jako třináctiletý chlapec a litoval jsem, že nejsem starší a nemohu se ucházet o jednu z cen, které byly vystaveny ve výkladní skříni v knihkupectví u Mrvá. U skleněného poháru, kterým byl dotován onen běh, jsem prostál drahé minuty. Jaké však bylo mé zklamání, když můj typ, kterému jsem držel všechny palce, Karel Ježků, přecenil své vytrvalecké schopnosti a po rychlém začátku zůstal na konci pole závodníků a posléze někde mezi Špálovou cihelnou a Maticemi závod vzdal. Zvítězil závodník z pražského VS / Vysokoškolského sportu/ Kozák za 42 minut 50 vteřin. Třetí byl dolnobousevský Jeleček /viz Věstník sobotecký 1933, str.153/.

V pozdějších letech jsem se s Kozákem ještě několikrát setkal a zavzpomínali jsme si na ten den, kdy v zeleném dresu byl před závodem připravován na cvičišti za sokolovnou. svým masérem a kolem stáli sobotečtí kluci, mezi nimi i já. Tam jsem poprvé cítil tu vůni z embrokače, která mě provázela téměř na všech startech a měl jsem tehdy zato, že to je to tajemství úspěchů /a příčina neúspěchu Karla Ježka/. Teprve po letech jsem poznal, že jen tvrdá příprava může vést k úspěchu.

V těch výstavních dnech bylo však atletiky - královny sportu - v Sobotce více. Přijelo sem několik závodníků z Mladé Boleslavi včetně s mladým Otou Mlejnkem. Netušil jsem, že se stanou za několik let klubovými kolegy a dobrými přáteli. Ota zde byl tehdy druhý ve vrhu koulí a vyhrál skok vysoký na tehdejší dobu úctyhodným výkonem 168 cm.

/pokrač./

O c h o t n i c k é z a n y š l e n í

Tři vlastními silami připravené ochotnické hry v Sobotce během jednoho měsíce celkem v osmi představeních - to mladší generace snad vůbec nepamatuje. Spíše se mluvilo o tvrdém spánku soboteckých divadelníků, který byl přerušován v posledních letech jen jednou - dvakrát do roka. Ale tři premiéry v měsíci - tomu by ještě nedávno nevěřil ani největší optimista v Sobotce. Stalo se to však přece - letos od 8.května do 5.června.

Nejdříve uvedli sobotečtí ochotníci v režii Františka Stašky jako slavnostní představení k 20.výročí osvobození veselohru Jaroslava Vrchlického Noc na Karlštejně. Nebylo to poprvé, co se v Sobotce hrála. Ti starší se pamatují na nastudování z roku 1943, kdy v režii Fr. Broučka vystoupili v hlavních rolích Dr.Josef Knobloch, J.Luksová, Přemysl Bureš, Gena Pištorová a Jan Vogel. Ti ještě starší si připomněli premiéru z r.1918 / hráli mj. Lad.Mach, E.Divišková, J.Seifertová, V.Sedmidubský a Fr.Duchon v režii MUC Sedmidubského/ nebo dokonce z r.1911 / hlavní role vytvořili režisér Jos.Tkalců, M.Kutková, M.Tkalcová, Jar.Mencl a Jos.Havlík/.

V letošní inscenaci jsme viděli zkušené ochotníky Václava Konečného /Karel IV./, Milušku Burešovou /Alžběta/, Antonína Jandu /purk-rabí/, Václava Fiedlera /král Petr/ a Josefa Trnku /vévoda Štěpán - jediný, který hrál stejnou roli i r.1943/. Odvedli solidní výkony, některé však chtěly ještě delší propracování. Velmi úspěšně se uvedl na soboteckém jevišti Květoslav Fryšný z Libošovic jako arcibiskup Arnošt. I mladá dvojice v podání debutujících Olgy Kubů a Ilji Bílka si nevedla špatně. Hrálo se na vkusné scéně Karla Ouředníka a Karla Kubů. Všechna tři představení přijalo sobotecké publikum kladně.

Další dvě hry připravila nová ochotnická generace - žáci sobotecké školy. 20.května se hráli žáci 8.a 7.tříd v režii vzorné učitelky Marie Kálalové hru Jolana a VIII.B. Je z prostředí dnešní školy, které bylo účinkujícím důvěrně známe. Z toho pramenily dobré herecké výkony Marcely a Renky Ulrichových, A.Maštálkové a dalších. V rolích chlapců si velmi úspěšně vedly Jajka Fišerová, Zdenka Michnová, Lenka Rejhová a Dana Kafková. Hrály přirozeně a spolu s ostatními přispěly k plnému zdaru hry.

Jiného žánru byla pohádka podle námětu Boženy Němcové O Sluněčníku, Měsíčníku a Větrníku, uvedená 5.června v režii Václava Konečného a Karla Bílka. Více než 30 účinkujících ukázalo hodně snahy a některý i velký talent. Platí to zvláště o představitelích hlavních rolí, kterými byli Dušan Fiedler, Václav Konečný ml., Marcela Ulrichová, Eva Hrdá, Milan Kálal, Blanka Švábová, Tamara Řehořková a Hana Hlubučková. Ale i ostatní se vžily do pohádkového prostředí a připravily divákům hezkou podívanou.

O úspěch obou dětských her se přičil kolektiv rodičů a přátel školy, který zvláště ve druhé hře vytvořil na scéně krásné pohádkové prostředí. Kromě již jmenovaných se o to nejvíce přičinili Josef Škorpil, Václav Fiedler, Přemysl Bureš a další, kteří věnovali mnoho hodin svého volna přípravě hry. I "kulisáci" Karel Folprecht a Josef Pittner z IX.třídy zaslouží plné uznání.

Závěrem této úspěšné bilance si lze přát, abychom podobných referátů o práci soboteckých divadelníků mohli přinášet více a častěji.

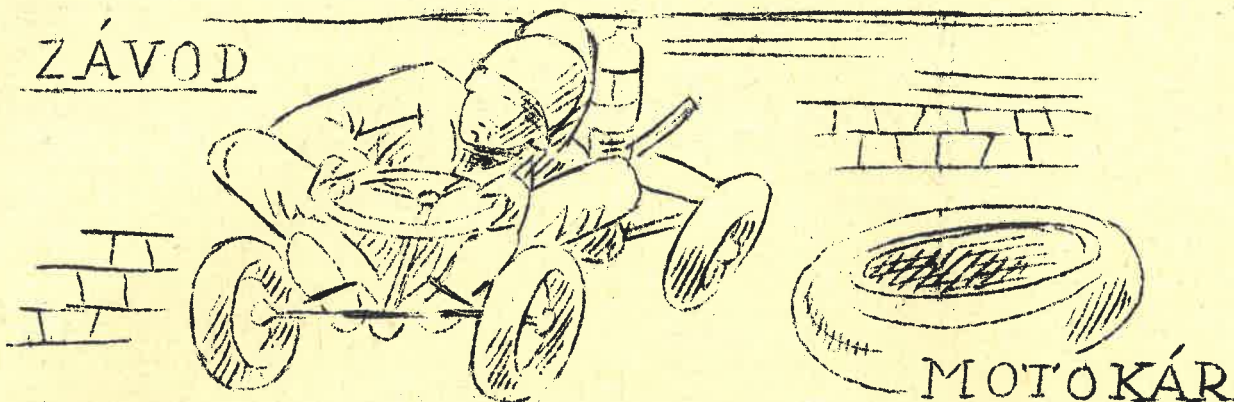
Karol Bílek.

Čtenáři nám napsali ...

Dr.Vladimír Šulc, Ústí n/L.:

...Vždy koncem měsíce očekávám Zpravodaj a je to milý večer, když jej pročítám a vynořují se vzpomínky na Sobotku. O oblibě svědčí velký počet odběratelů, čtenářů je několikánásobek a při setkání se Sobotáky je o čem vyprávět...

ZÁVOD

"Odvážnému štěstí přeje" a taky "Risk je zisk". Oboje platí už od pradávna, jinak by to přesně tak nestálo v lidové moudrosti. Ukázalo se to nakonec poslední květnovou nedělí i v Sobotce.

Všechny spartakiády v okrese a dokonce i dostihy v Chuchli byly odřeknuty pro nepříznivé počasí, sobotečtí svazarmovci však IV. ročník závodu motokár neodvolali. Už ráno potvrdilo, že udělali dobře. Zatímco sobotní odpoledne se topilo v dešti, noc udělala dlouho očekávaný zázrak a šedivé mraky rozpustila do modře nádherné neděle.

Rodiny bydlící v starobylých, mnohde podpěrami a lešením ozdobených domech kolem náměstí, musí jednou za rok díky originálnímu budíčku přecižnout dříve. Ne hudba pana Janků, ale motokára Jarky Najmana budila letos tak rezolutně, že už jí - bohužel - nezbylo sil na závod. Jeden z trojice reprezentantů Sobotky odpadl ještě před prvním návnutím startérova praporku.

Snad proto, že byl konečně pěkný sváteční den, určitě proto jsme si už zvykli na zajímavé závody a docela jistě proto, že se v Sobotce konečně zase něco děje, stáli občané města každého věku v dlouhých hustých řadách kolem náměstí. U školy vzniklo dokonce pořádné parkoviště vozů, jejichž posádky vyměnily prohlídku památek Českého ráje za podívanou na dramatické sportovní boje sedmnácti řidičů a zároven i konstruktérů motokár.

Zlatý věnec získal nakonec osmnáctiletý soustružník Pavel Polnan z Nové Paky, který vyhrál čtyři z pěti svých rozjížděk. Dosáhl i nejrychlejšího času dne. Druhý byl J. Bartman z Turnova. Čtyři závodníci na dalších místech získali shodný počet 10 bodů. Patří mezi ně i náš Mies Havráněk, který svým pátým místem vybojoval - pokud se nenýlím - jeden ze svých dosud největších úspěchů.

Třetím Sobotákem v závodě byl Josef Janků ml. Teprve nedávno opustil terénní motocykl a při svém prvním startu nasbíral 5 bodů.

Na pěkném odpoledni mají zásluhu členové autoklubu Svazarmu i diváci, kteří se chovali vzorně ukázněně.

Krátký filmový šot ze závodů natočil pro Československou televizi MUDr. Ivan Kafka. Byl uveden v televizních novinách 1. VI. 1965.

Jaroslav Suchánek

K o n e c R o u b e n k y ?

Známa studánka Roubenka, ležící na styku Plakánku a Kosteckého dolu, nemá již daleko k zániku. Ne že by v ní nebyl dostatek vody. Té je stále tolik, že stačí sytit potůček spojující ji s Kosteckým potokem. Studánka však bývala dříve používána jako haltýř k praní prádla a bývala též systematicky čistěna. Dnes je původní hluboká studánka téměř úplně zanesena jemným pískem. Proud vody už samozřejmě nestačí uvádět toto množství do vířivého pohybu. A tak zvolna zaniká jedno z nejpanátnějších míst kosteckého okolí.

Stejně smutný pohled je i na studánku v Humprechtě.

K.S.

Z e s o b o t e c k é p ř í t o n n o s t i . . .

Po dlouhých a nákladných adaptacích byla konečně otevřena Pošta, nejstarší z dnešních závodů pohostinství v Sobotce. Budova pochází ze začátku minulého století, novorenesanční fasáda je samozřejmě novější. Při opravách v polovině minulého století neustoupila městská rada v Sobotce tlaku majitele a nepovolila zničení podloubí, odůvodňujíc to celkovým vzhledem náměstí. Nyní byla zmodernizována hlavně kuchyně a to velmi radikálně, stržením nízkých kleneb.

Málokterý hostinec v širokém okolí - snad kromě Helikarova v Podkosti - se může pochlubit takovou historií jako právě Pošta. V minulém století tu vedli poštovní úřad členové rodiny Svobodů, známých nepřátel habsburského mocnářství. Josef Svoboda byl roku 1848 velitelem sobotecké Národní gardy. V červnu toho roku se budova změnila v hlavní stan několika tisíc gardistů táhnoucích na Prahu. Velitele gard tu informoval o situaci krajský hejtmán Hansgirk, při čemž došlo k bouřlivému výstupu mezi ním a německým básníkem Uffo Hornem.

Na literáty měla Pošta vůbec štěstí. Tak roku 1889 tu nocoval Svatopluk Čech, který zde při večerním sezení se sousedy získal motiv ke své Maloměstské idyle. Opis básně visel donedávna v lokále. Hostem na Poště býval i prázdninový host Sobotky K.V.Rais, který sem vodil i své přátele. Víme s určitostí, že zde s ním byl Alois Jirásek, Jaroslav Vrchlický a jiní. Není těžké si představit, že sem zavedl i Adolfa Kašpara při společné návštěvě Sobotky 1925. - Jeden hudební studentský večírek počátkem tohoto století zde navštívil mladý Zdeněk Nejedlý. - Veselé večery trávil na Poště se studentskou družinou i Fráňa Šrámek!

Škoda, že v posledních letech zmizelo i to málo, co návštěvníkům připomínalo bohatou tradici Pošty! Rádi bychom se dočkali, aby se na stěnách lokálu, romanticky zaklenutého "českými plackami", znovu objevily připomínky návštěv našich velikánů. Tím by se vytvořilo ještě příjemnější prostředí, zvoucí k posedění.

K.S.

Kulturní tvorba přinesla v čísle 15 /z 15.IV.1965/ dva články, které stojí za povšimnutí.

První z nich je rozhovor s rozhlasovým režisérem Josefem Henken /jeho jméno známe z pražských rozhlasových pořadů, 13.IV.režiroval i Šrámkův Sobotecký hřbitov/. Josef Henke upozornil na to, že umělecký přednes má pamatovat i na inscenace náročných kompozic ze závažných básnických děl a vybízet diváka k tomu, aby si výsledný obraz dotvořil sám. I u nás jsme tedy šli v duchu moderní dramaturgie, když byla v Sobotce již loni podiiově uvedena Šrámkova povídka "Strhali jí květy a ulánali halúzky" a letos Dykův "Krysař" a Holanův "Dokument".

V druhém článku "ÚLUV aneb Malý itinerář za posledními lidovými umělci" Ludmila Konopíková a Vladislav Stanovský rozebírají dnešní stav lidové umělecké výroby a obhajují její smysl v dnešní době. K článku připojené fotografie /slaněné stínítko, opálka, sedačka, lampa, modrotiskové závěsy/ snad připomněly účastníkům loňské Šrámkovy Sobotky výstavu v Šolcově domě.

V rozhlasové besedě o připravovaných zněních ve školství se zmínil ministr Dr.Čestmír Císař o tom, že jedním z úkolů všeobecně vzdělávací školy je pěstovat vyšší kulturu mluveného projevu a řečnictví. Má tedy i IX.Šrámkova Sobotka aktuální náplň svým zaměřením na kulturu řečnického projevu a může učitelům dát v odborných seminářích dobrý základ k výchově mládeže v tomto oboru.

V.H.

V rozhlasovém cyklu Letorosty, který podává obraz vývoje české literatury, se ozvalo v květnu a v červnu několikrát jméno Václava Šolce a Fráni Šrámka a zazněly jejich verše v přednesu předních interpretů.

Sbor pro občanské záležitosti MNV v Sobotce pracuje již dlouhou řadu let a svatby, které jsou uzavírány na zdejší MNV, mají velmi dobrou pověst v širém okolí. Je to jistě tím, že obřadní síň v prvním poschodí MNV je velmi pěkně, jednoduše a elegantně zařízena.

Sem se také scházejí několikrát do roka ti nejmenší se svými rodiči, aby byli přijati do svazku spoluobčanů našeho města. Je to jedna z nejradostnějších činností Sboru.

Poslední "vítání" nových občánků bylo opravdu radostné. Konalo se 5. června a všech 6 holčiček a 2 chlapečkové se stále usmívali a nezaplakali ani při tom, když rodiče podepisovali do panětní knihy slova slibu o jejich řádné výchově a na tu chvíli je předali předsedkyni Sboru. Všechny děti - protože se narodily v jubilejním 20. roce republiky - dostali vedle kytičky do Družiny mládeže, která vždy připraví hezký kulturní pořad, a blahopřejného blanketu akad. malíře Vladimíra Kopeckého i jubilejní stříbrnou dvacetipětikorunu.

Ať rostou do síly a krásy jako naše republika.

DBK

Půvabnou památku z doby Šránkova pobytu v Českých Budějovicích získal - zásluhou Josefa Volfa - Archiv Fráni Šránka v Sobotce. Je to památník sester Lidnily a Aničky Trnkových, do něhož budějovičtí přátelé obou dívek zapisovali své mladické projevy. Na třech stranách čistě a prostince vyzdobeného sešitu jsou také básně Fráni Šránka: "Mladý byl a ona mladší" /z 16. I. 1902/, "V troubadourském dresu jdu", kterou Šráněk "improvizoval v den jmenin" a "V tišinách sesláblé vůně", která byla napsána "před rozchodem" 14. 7. 1902. Tyto verše vyšly ve sbírce Rozbolestněný ženani 1964. - V památníku je také vložena vizitka právníka Šránka s několika řádky milostného vyznání, určeného nejspíše A. Trnkové, již Šráněk věnoval i básně "A. T." ve sbírce "Života bído, přec tě mám rád" /1905/. V. H.

... z e s o b o t e c k é m i n u l o s t i .

Vzpomínka na Štěpána "dráteníka".

Koncem devatenáctého a začátkem dvacátého století na Sobotecku, Jičínsku a Turnovsku cestoval od dědiny k dědině Štěpán dráteník, jak se mu všeobecně říkalo. Byl to člověk dobrosrdečný, veselé povahy. Vyprávěl, že je sám, že nemá na světě žádné přátele a proto ho měl každý rád. Když se objevil ve vesnici, měl okolo sebe kopu dětí, neboť jim uněl vyprávět různé historky, a když ho někdy také škádlily, postrašil je, že jim pusu zadrátuje.

Když přišel k nám na Kost, usedl na zápraží, tatínek přestal truhlářit a oba si zavzpomínali na vojnu v Uhrách, kde za císaře pána sloužili. Jako děti jsme je se zájmem poslouchaly. Někdy nám dal také krejcar, který jsme hned běžely utratit naproti k Horinovu za bonbóny.

Drátoval všechno, co se dalo, hlavně kamenné hrnce a krajáče na mléko. Všude ho rádi viděli, nechávali přespat a dostal i najíst. Jeho lásku k lidem v českém ráji mu zase lid vrátil.

Naposledy jsem ho potkal v roce 1922, když jako truhlářský učeň jsem vezl ze Stankovy Lhoty od Baláků prkna. Zanedlouho zemřel v jičínské nemocnici.

Jistě je více pamětníků, kteří si na Štěpána dráteníka vzpomenu. Zachovala se i jeho fotografie.

Jaroslav Briksí

Stěžoval si na ponocné.

Při sousedském posezení v hostinci přišla řeč i na bezpečnost ve městě. Soused Piroh neopomenul otevřeně říci starostovi Pečovi, že platí vysoké daně i přírážky na městské zaměstnance a přitom neslyší celý čas ponocného písknout.

Starosta Peča měl zájem o pořádek ve městě. Hned ráno zavolal policejního revizora Vondřicha a uložil mu, aby vedl ponocné k řádnému výkonu služby, občané že si na ně stěžují.

Večer při nástupu služby vytkl Vondřich ponocným, že nekonají řádně službu, není je slyšet pískat a poplatníci si stěžují.

Na to starší ponocný Martin Sedláček: "Pane revizore, to si jiný na nás nestěžoval než Piroh, závidí nám ten hubený příjem ze služby".

Vondřich se s ním však nebavil, dal rozkaz k nástupu do služby a rozešli se.

Na kostelní i radniční věži současně začaly hodiny odbíjet jedenáctou. V tu chvíli se ozvalo zabouření na okno Pirohova domu. Rozešpalý Piroh vyskočil, přiběhl k oknu - "Co se děje, kdo je tam?"

"Pane Piroh, tady ponocný Sedláček, je jedenáct hodin, pískám!" a jedenáctkrát táhle písknul. Piroh si šel vztekle lehnout.

Za hodinu se zabouření opakovalo, tentokrát hlásil půlnoc ponocný Kubů a o hodinu později ho vystřídal ponocný Šíba. Tak to šlo až do rána a další noc ponocní pokračovali ve svédonitém odpískávání hodin u Pirohových.

Po této druhé noci, sotva ráno přišel starosta Peča na radnici, již tam byl Piroh s prosbou, že je nevyspalý, manželka že mu vytýká, ať do ničeho nemluví - aby jako starosta ponocným donlul, aby přestali s bouřením na okno a pískáním před domem.

Okamžitě v přítomnosti Pirohově dostal revizor Vondřich rozkaz, aby udělal pořádek. Učinil tak večer řízným vojáckým způsobem: "Ještě někdo sáhnete u Pirohů na okno a pískejte a na hodinu půjdete ze služby!"

/Podle vyprávění Josefa Slavíka/

Š.

Do sobotecké knihovny

Nad Československem./SNKIU Praha 1965/. Tato krásná kniha vyšla nedávno k 20.výročí osvobození Československa. Obsahuje 120 barevných leteckých fotografií z různých koutů naší vlasti od Chebu až po východní hranice Slovenska. Autorem snímků je Eugen Vasiliak, předmluvu ke knize napsala národní umělkyně Jarmila Glazarová.

Z regionálního hlediska nás těší, že z našeho kraje jako č.27 je pohled na hrad Kost a č.28 lovecký zámek Hunprecht. K.

20 let Střední průmyslové školy sklářské v Novém Boru /SPŠS Nový Bor 1965, 52 str./. Tato škola slavila ve dnech 21.- 23.května 1965 dvacet let svého trvání. Redakční kolektiv školy vydal k oslavám pěkně vypravenou publikaci. V obsáhlé stati píše ředitel školy Dr.J.Špaček o dějinách sklářství v Čechách a líčí osudy školy. O její budování má zásluhy i sobotecký rodák prof.Jaroslav Veselý, na něhož hezky vzpomínají jeho žáci v řadě drobných příspěvků. V seznamu profesorů najdeme další dva, kteří mají vztah k Sobotce. Je to Eduard Divíšek a Přemysl Koldovský. Hunornou vzpomínku na požár internátu r.1961 napsal absolvent školy Jaroslav Veselý ml. Publikace má řadu fotografických příloh a je doplněna zdařilými perokresbami K.Rybáčka. J.F.

Vítězslav Nezval: Z mého života /ČS Praha 1965, 252 str., 22 str.fot. příloh/. Znovu vyšly tyto vzpomínky národního umělce Vítězslava Nezvala, v nichž najdeme i stránky věnované jeho styku s Fránou Šrámken a Josefem Hakenem.

L i t e r á r n í z e S o b o t e c k a

- Trutnovská Krkonošská pravda 4.III.cituje Šránkovo básně Náš mlčící voják.
- Závodní časopis ČKD Praha Sokolovák píše 5.III.o návštěvě jejich divadelního kroužku ve Šránkově domě v Sobotce.
- Strakonická Jiskra upozorňuje 1.IV., že studenti tamní SVVŠ připravili do STMP pásmo veršů, v němž recitují i básně Šránkovy.
- Jihočeská pravda přinesla článek V.Kohoutka Pojeďte s námi Šránkovo krajinou.
- Vlasta 5.V.vzpomíná na R.Naskovou a její Růženku ve filmu Léto.
- Lidová demokracie otiskla 16.V.zajímavý článek Vl.Müllera Léto budíž pozdraveno o osudech Šránkova Léta na divadle i ve filmu.
- Ve Svobodném slově 23.V. najdeme fotografii z jihlavského nastudování Měsíce nad řekou. RK
- O přípravách letošní Šránkovy Sobotky psala Mladá fronta a Lidová demokracie 19.V. a Svobodné slovo 23.V.
- Ve Večerní Praze 19.V.psala Olga Šulcová o svých dojmech z cesty autobusem z Turnova do Sobotky. JS
- Rudé právo a další denní listy vzpomněly 20.V. osmdesátéholetého výročí narození Josefa Hakena.
- Mladá fronta recenzovala 20.V.poslední premiéry v Disku, kde v Kohoutově Takové lásce hraje i naše Tamara Kafková.
- V Rudém právu 9.V. vzpomíná podplukovník v záloze S.M.Skorin, jak před 20 lety "na jednom shromáždění v Sobotce vystoupila sedmdesátiletá stařena Marie Bojková a se slzami v očích přinesla podle slovanského obyčeje sovětským vojákům chléb a sůl..." - Byli bychom rádi, kdyby nám pamětníci blíže objasnili tuto událost.
- Semilský Rozvoj 20/65 píše o návštěvě majora Vartanana v Českém ráji po 20 letech a otiskuje dopis dalšího sovětského partyzána v našem kraji, s.Boldyreva.
- Domousnický zpravodaj č.4 z 1.V.1965 je celý věnován 20.výročí osvobození.
- Zář Mladoboleslavska 6.V. přináší vzpomínku J.Žďárského na květen 1945 v Dolním Bousově.
- Železničář severovýchodu 26.V.psal v delším článku o slavnostním jednání ROH v Mladějově, na němž zaměstnanci ČSD Mladějov v Č.převzali putovní standartu provozního oddílu a KV odborového svazu zaměstnanců dopravy. Dále bylo zaměstnancům ČSD z Mladějova, Sobotky a Libuň uděleno čestné uznání za výsledky v socialistické soutěži ke 20.výročí. A.E.
- Časopis Armabetonu Náš beton č.12/65 uvádí jména svých vynikajících pracovníků. Je mezi nimi i Soboták, stavitel Jaroslav Hortlík, projektant elektrárny v Tušimicích, spalovny ve Vysočanech, tepelárny v Mladé Boleslavi a největší naší elektrárny v Počeraděch. Byl odměněn medailí Nejlepší pracovník a čestným uznáním. Š.
- Hradecká Pochodeň otiskuje 11.a 18.V.zprávy o našem Zpravodaji, 15.V.o družstevním klubu Vesna v Libošovicích a 11.V.uveřejňuje článek Ladislava Jirků o práci komunistů v jičínském Agrostroji.
- Květnový Předvoj přináší n.j.článek Fr.Šterna Padl, abychom mohli svobodně žít, "Příběh z okupace" o osudech Josefa Jirčáka z Čálovic, přetiskuje náš článek Boj u Pyránu, M.Hejnová píše o festivalu uměleckého přednesu v Jičíně, Dr.J.Filsak o bezpečnosti u vody, ing.R.Hošek o výstavbě rodinných domků v jičínském okrese a prof. B.Brejník o Josefu Hakenovi. Z drobných zpráv hlavně o oslavách 20.výročí osvobození se dočteme o pískovnách ve Střelci, o sobotce Frutě a Isolu, o oslavách v Libošovicích a v Mladějově, o vybudování silnice v Plhově, o závodě motokár v Sobotce atd.
- 7.května vystoupilo Recitační studio Šránkova domu na krajském festivalu poezie, který se konal v Jičíně.

Zánek Humprecht opět ožil ruchem návštěvníků ze všech koutů naší vlasti. I když nepřeje deštivé počasí, bylo letos na Humprechtě již přes 10000 návštěvníků a jejich počet denně stoupá. Objevilo se i dost cizinců z NDR a NSR i odjinud, dokonce z Austrálie. Nejvíce se líbí národopisné sbírky v přízemí a výstavka boleslavského kroje a šátků ve druhém poschodí, milovníci literatury se zdrží v literárním oddělení a všichni bez rozdílu obdivují vyhlídku z opraveného ochozu, odkud jsme ještě před několika dny viděli bílé Krkonoše. Přijďte se také podívat! St.Balcar

Do seznamu soboteckých filmů budeme muset započítat Neobyčejnou třídu režiséra J.Pinkavy podle námětu D.Duškové. Jedna z hrdinek hovořila totiž u maturity z češtiny o F. Šránkovi a recitovala jeho Splav. - V dubnu t.r.natáčela autorská dvojice Čuřík-Máša v Písku exteriéry nového filmu Bloudění. K dokreslení rozporů syna s rodiči si vybrali autoři město Šránkova mládí. Nyní tam pracoval i štáb režiséra Václava Kršky na televizním filmu Oklamání podle povídky Fráni Šránka.

Československý rozhlas vysílal Šránkovy verše 4.V. v pořadí Mám děkovat - a hlas se chvěje a 9.V. kdy měl opět plnou noc Karel Pech.

Československá televize vzpomněla 18.V.výročí narození jednoho ze zakladatelů KSČ Josefa Hakena. 23.V.v nedělní chvílce poezie recitoval Jan Tříška Splav a 29.V.jsme viděli starší filmovou veselohru Vzbouření na vsi, na jejíž natáčení ve Vesci v r.1947 se mnozí pamatují.

Při vyhodnocení socialistické soutěže Jednoty k 20. výročí osvobození získaly titul Brigáda socialistické práce kolektivy restaurací Syrovanda a Beseda a prodejny potravin, kde je vedoucí s.Vl.Ganzová.

Mistr Karel Kinský se zmínil v přednášce O vzácných návštěvách v Českém ráji pronesené v Kroužku turnovských rodáků v Praze v úterý 18.V.1965 též o vztahu mezi soboteckým lékárníkem Ant.Fierlingerem a malířem Josefem Mánesem a o Mánesových pobytech v Sobotce. K.S.

28.května se konal v sále Státní spořitelny Večer otázek a odpovědí. O mezinárodních událostech hovořil Dr. František Roubal z Jičína.

9.května se konalo v Mladějově v rámci oslav 20.výročí osvobození veřejné cvičení. Nejvíce se líbily nejmenší děti Sokola Mladějov, žákyně ZDS Sobotka se skladbou Má země je kvetoucí louka a spartakiádní skladby ZUS Mladějov vČ. a Kopidlno. V Sobotce se mělo veřejné spartakiádní cvičení konat 16.V., ale pro nepřízené počasí bylo odloženo /ten den postihlo*odpoledne dokonce slabší krupobití/*Sobotku

9.května se konala tradiční Nepřívěcká pouť. I přes deštivé počasí byla četně navštívena, škoda, že krámků i zábavních podniků stále ubývá. Po jejím ukončení se kolotoč s houpačkami přestěhovaly na několik dní do Sobotky.

22.V.pořádal na Syrovandě ČsČK v Sobotce Jarní vínek. K tanci hrál orchestr Standy Suchánka.

